

M. A. CASTRÉNIN SEURAN TOIMINTAKERTOMUS 2024

YLEISTÄ

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja suomalais-ugrilaisia (uralilaisia) kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi.

Seuran toimisto sijaitsee Suomen Tiedeseuralta vuokratussa toimitilassa osoitteessa Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 2, 00130 Helsinki.

M. A. Castrénin seura delegoi opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) *Suomalais-ugrilainen kansainvälinen kulttuuriyhteistyö* -hakumenettelyn suomalaisille toimijoille vuodeksi 2025 suunnattuja projektikohtaisia valtionavustuksia (LIITE 1).

Kertomusvuonna seura keskittyi perustoimintaansa ja käynnisti strategian 2024–2028 toteuttamisen.

HALLITUS JA TOIMIHENKILÖT

M. A. Castrénin seuran hallitukseen ovat kuuluneet seuraavat jäsenet: kirjailija **Olli Heikkonen**, intendentti **Anna-Mari Immonen** (Museovirasto), äidinkielenopettaja **Minna Inovaara**, MuT **Maari Kallberg** (pj.), väitöskirjatutkija **Tomi Koivunen** (Turun yliopisto), viestintäjohtaja **Kati Mikkola** (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura), toimittaja **Kirsikka Moring**, FT **Merja Salo** (Helsingin yliopisto, vpj.) ja arkeologi **Pirjo Uino**. Hallitus on kokoontunut kuusi kertaa, ja sen jäsenille on maksettu kokouspalkkiona 35 € ja puheenjohtajalle 100 € kokoukselta.

Seuran palveluksessa on ollut toiminnanjohtaja, FM **Marja Lappalainen**, joka on toiminut myös hallituksen sihteerinä. Vapaaehtois- ja talkootyö on edelleen ollut tarpeen seuran monipuolisen toimialan hoitamiseen.

Seuran taloutta on hoitanut kirjanpitäjä KLT **Leena Kähkönen** (Tilitoimisto Leena Kähkönen Oy). Varsinaisina toiminnantarkastajina ovat olleet KTM **Manu-Pekka Laakso** ja valt. tri **Laura Solanko** varahenkilöinä FM **Anneli Ojala** ja tietokirjailija **Heikki Saure**.

M. A. CASTRÉNIN SEURA JA SUOMALAIS-UGRILAINEN TULEVAISUUS – STRATEGIA 2024–2028

M. A. Castrénin seuran strategiassa määritellään asiat, jotka ovat seuralle tärkeitä, selkeyttävät toimintaa sekä tukevat sen työtä kohdealueiden, jäsenistön ja suuren yleisön tarpeisiin. Toimintasuunnitelmassa esitetyt konkreettiset tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja tukeneet siten seuran strategiaa. M. A. Castrénin seuran tavoitteena on jatkaa työtään moniosaavana, keskeisenä ja ripeänä toimijana sekä haluttuna yhteistyökumppanina suomalais-ugrilaisessa maailmassa.

JÄSENET

Seurassa oli vuoden lopussa 283 jäsentä, joista yhteisöjäseniä 10, ainaisjäseniä 104 ja ulkomaisia jäseniä 94. Jäsenmaksut olivat varsinaisilta jäseniltä 20 €, opiskelijoilta 10 €, yhteisöjäseniltä 100 €, ainaisjäseniltä 200 € ja ainaisyhteisöjäseniltä 1.000 €.

Jäsenmäärä on edelleen pienentynyt. Laskusuunta ei koske ainoastaan kansalaisjärjestöjä ja ystävyysseuroja vaan muitakin yhteiskunnan toimintakenttiä – kiinnostusta ja tukea osoitetaan mieluummin sosiaalisessa mediassa kuin jäsenmaksujen kautta. Esimerkiksi seuran FB-sivu tavoittaa päivittäin muutamasta sadasta muutamaankävijää ja sillä on yli tuhat vakituista seuraajaa, kaikki tämä ilman ostettua näkyvyyttä. Jäsenmäärän ja jäsenmaksutulojen väheneminen vaikuttaa seuran talouteen, jota varten joudutaan hankkimaan valtionavustuksen edellyttämää omavastuusuutta.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KANSAINVÄLINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ

Seura sai toiminta-avustuksensa, joka sisälsi sekä toiminta- että delegeoitavat avustukset, OKM:n hakumenettelystä *Suomalais-ugrilainen kansainvälinen kulttuuriyhteistyö*. Suomalaisille toimijoille delegoidut avustukset ovat koostuneet kieleen, kulttuuriin ja kansalaisjärjestötoimintaan liittyvistä ruohonjuuritason projekteista (LIITE 1).

M. A. Castrénin seura joutui mukauttamaan toimintaansa vuonna 2022 Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan takia. Yhteistyöhankkeet Venäjälle olivat edelleen keskeytyksissä. Kansainvälinen toiminta keskittyi monipuoliseen tiedottamiseen ja kasvavaan verkostoitumiseen.

Seuran järjestämät tapahtumat olivat osa Unescon alkuperäiskansojen kielten kansainvälistä vuosikymmentä 2022–2032 ja OKM:n Sivistyksen teemavuotta 2024.

SUKUKANSAPÄIVÄT

M. A. Castrénin seura vietti lokakuun kolmatta lauantaita 19.10. Keskustakirjasto Oodissa *Sukukansapäivä tanssii ja soi* -yhteistapahtumassa. Muita järjestäjiä olivat Karjalan Sivistysseura, Liszt-instituutti – Unkarin kulttuurikeskus, Maailman Musiikin Keskus, Sukukansojen ystävät ja Suomi-Venäjä-seura. Oma antimme päivään oli Virosta saapunut *Naised Köögis* -ryhmä, joka täytti Majjansalin ääriään myöten ja vähän niiden ulkopuolellekin. Tapahtumaan osallistui päivän aikana noin 600 henkilöä.

Seura kutsui koolle sukukansajärjestöjä ja koordinoi Suomessa lokakuussa pidettävien sukukansapäivien tapahtumia kokoamalla ne yhteistä tapahtumakalenteria ja FB-tapahtumaa varten. Tapahtumia ja tapahtumakokonaisuuksia järjestettiin kalenterin mukaan 12 paikkakunnalla Helsingistä Rovaniemelle yhteensä 31. FB-sivua päivitettiin ahkerasti – tapahtumien määrä nousi 49:ään – ja sieltä löytyivät kunkin laajemmat esittelyt.

Sukukansapäiviä olivat järjestämässä suomalais-ugrilaisiin kansoihin keskittyvät kansalaisjärjestöt, ystävyysseurat, instituutit, keskuksat ja lukuisat muut toimijat, Oodin tapahtumassa mukana olleiden lisäksi mm. Hollo & Martta -festivaali, Karjalan Liitto, Oulun Elokuakeskus, Suomalais-Ugrilainen Seura ja Suomi-Unkari-seura.

SUOMALAIS-UGRILAINEN KULTTUURIARKISTO

Venäjän suomalais-ugrilaisten kanssa tehtyjen hankkeiden keskeydyttyä M. A. Castrénin seura ryhtyi kartoittamaan seuraan vuosikymmenten kuluessa saatua materiaalia. Tarkoituksena on selvittää sen sijoittamista olemassaoleviin arkistoihin tai erityisen suomalais-ugrilaisen kulttuuriarkiston perustamista. Vastaavia arkistoja ovat mm. Giellagas-instituutin Saamelainen kulttuuriarkisto ja Juminkeon arkisto, johon on talletettu karjalaista ja muiden lähisukukansojen aineistoa.

M. A. Castrénin seuraan on saatu vuosien mittaan useita jäämistöjä ja lahjoituksia, ja niitä otetaan edelleen vastaan. Niiden ja seuran omien esinekokoelmien luettelointia jatketaan. AV-materiaaleista VHS-kasettien ja c-kasettien digitalisointi saatiin päätökseen vuonna 2024. DVD-levykkeet ja historialliset diakuvat on myös luetteloitu.

MUITA TAPAHTUMIA

M. A. Castrénin seura osallistui epävirallisesti Helsingin **Tieteiden yöhön** 25.1. yhdessä Suomalais-Ugrilaisen Seuran kanssa esittelemällä Manuscripta Castreniana -julkaisusarjan uutuuksia ja seurojen ajankohtaisia tietoisuuksia historiasta ja nykyisyydestä.

Lukupiireihin osallistui kerrallaan 10–15 henkilöä ja niitä pidettiin seuraavasti:

3.4. kirjailija **Olli Heikkonen**: Kerran olin taivaan suolajärvi. Liiviläisen nykyrunouden antologia.

15.5. FK **Paula Kokkonen**: Tikö – Vähä-Permin poika. Komilaiskirjailija V. Timinin romaani.

19.9. filologisten tieteiden tohtori **Sonja Tšesnokova**: Valkoinen aurinko. Marilaisia novelleja.

27.11. FK **Esa-Jussi Salminen**: Murskautuneet tähdet. Udmurtialaisia novelleja.

Vuosikokous pidettiin 9.4. M. A. Castrénin seuran toimistossa. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Vuosikokouksen jälkeen käytiin yleistä keskustelua seuran strategiasta ja maailmantilanteesta nauttien tarjoilusta ja hyvästä seurasta.

Helsingin **Taiteiden yönä** 15.8. järjestettiin M. A. Castrénin jalanjäljissä -kiertokävely Kaartinkaupungin ja Kruununhaan maisemissa. Seuran historian ensimmäinen kiertokävely sai valtavan yleisömenestyksen, kokonaisarviolta 80 henkilöä.

YHTEISTYÖTÄ JA MUITA KONTAKTEJA

Suomalais-ugrilaisten kirjallisuuksien liiton AFUL:n järjestämään *Arvo Valton in Memoriam* -muistoseminaariin 13.–15.12. osallistuivat kutsuttuina Tomi Koivunen, Sonja Tšesnokova ja Marja Lappalainen. Seminaarin esitelmistä kootaan keväällä 2025 muistojulkaisu.

Seura valmisteli yhteistyötä Helsingin yliopiston *Kielipankki*-hankkeen kanssa tarkoituksena suomalais-ugrilaisen kielimateriaalin saaminen yleiseen käyttöön. Pilottiprojektiksi on suunniteltu Suomi-tietokirjasarjan kieliversioita tai muita käännöskirjoja, joiden tekijänoikeudet saadaan varmistetuiksi.

M. A. Castrénin seura on osallistunut useiden työryhmien ja toimikuntien työskentelyyn sekä erilaisiin verkostoitumis- ja koulutustilaisuuksiin. Seura on toiminut asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa suomalais-ugrilaisiin kansoihin liittyviä tapahtumia ja muita hankkeita.

Kotimaisten lähiseurojen, museoiden, kirjastojen, tutkimuskeskusten ja yliopistojen kanssa on toimittu niin ikään tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyökumppanien määrä on kasvanut vuosi vuodelta etenkin sukukansapäivätapahtumien levittäytyessä ympäri Suomea.

Kolmikantayhteistyö Suomessa ja ulkomailla toimivien Viro- ja Unkari-järjestöjen kanssa on kasvanut entisestään ja jatkunut tuloksokkaana. Myös yhteyksiä muihin kansainvälisiin suomalais-ugrilaisiin tahoihin pyritään pitämään yllä.

Etäyhteyksiä on edelleen hyödynnetty etenkin sellaisissa tapahtumissa ja kokoontumisissa, joissa ne ovat erityisen toimivia ja tuloksellisia ratkaisuja.

TIEDOTUS

Vuoden aikana on ilmestynyt neljä jäsentiedotetta. Seuran kotisivut (www.macastrén.fi) ja sähköpostitiedotuslista ovat välittäneet tietoa suomalais-ugrilaisen maailman ajankohtaisista uutisista ja tapahtumista. Kotisivut uudistettiin kokonaan loppuvuodesta. Tietopaketin ugri.net päivittämistä jatkettiin. Aktiiviseksi tiedotuskanavaksi ja kansainväliseksi kohtaamispaikaksi on muodostunut Facebook-sivu. Seuran Instagram-sivu saavuttaa edelleen uutta yleisöä. Jäsenpalautteen mukaan aktiivisen tiedotuksen merkitys on vain korostunut ensin pandemian ja sitten Venäjän hyökkäyssodan aikana. Käytännössä se on tarkoittanut paitsi tiedotuskanavien tehostettua päivittämistä myös kirjallisten materiaalien tuottamista koti- ja ulkomaisiin julkaisuihin.

Seura lainaa kiertonäyttelyitään ja muuta materiaalia järjestöille, kouluille, yliopistoihin ja yksityisille henkilöille. Seuralla on ollut ainutlaatuinen mahdollisuus saada kirjakokoelmiinsa myöntämänsä julkaisutuen ansiosta suomalais-ugrilaisilla kielillä julkaistua kirjallisuutta, jollaista ei muualla Suomen kirjastoissa ole, lähes kaikki kirjat ovat lainattavissa. Laaja audiovisuaalinen aineisto on kokonaan lainattavissa.

Toimisto on palvellut jäsenistöä, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja materiaalinhankinnassa, vierailujen järjestämisessä ja tiedonvälityksessä sekä antanut asiantuntijalausuntoja suomalais-ugrilaisiin kansoihin liittyvissä kysymyksissä.

TALOUS

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi seuralle 140.000 €:n avustuksen, josta 105.000 € on toiminta-avustusta ja 35.000 € projektiavustusta delegoitavaksi suomalaisille toimijoille.

Verohallinnolta saadun päätöksen mukaan 850–50.000 €:n lahjoitus on lahjoittajalleen verotuksessa vähennyskelpoinen vuosina 2024–2028.

Jäsenmaksujen tuotto oli 2.034 €.

Tarkemmat tiedot ovat esillä tuloslaskelmassa ja taseessa.

M. A. Castrénin seura lukuina

Asiakaspalvelukontaktit Suomessa

Vierailut toimistolla		129 hlöä
Omat tapahtumat ja tilaisuudet	8 kpl	764 hlöä
Yhteensä	8 kpl	893 hlöä

Hankkeiden lukumäärä

Delegoidut hankkeet Suomessa	10 kpl	
Yhteensä	10 kpl	Toteutuneet 10 kpl

Tiedotustoiminta

Jäsentiedotteet	4
Päivittäisen uutiskirjeen tilaajat	168
Facebook-seuraajat	1.000
Instagram-seuraajat	179

Toiminnallinen tehokkuus

Valtionavustukset	
- toiminta-avustus	105.000 €
- delegoidut avustukset Suomessa	35.000 €
Muu rahoitus	
- jäsenmaksut	2.034 €
- osinkotuotot	5.448 €
- korkotuotot	1.530 €
Yhteensä	149.012 €

Henkilöstö

Henkilötyövuodet, htv	1,0
Henkilöstömenot, €	65.082
Sairauspoissaolot, pv/ht	0/0
Henkilöstökoulutus, kpl/ €	3/0

SUOMALAIS-UGRILAINEN KANSAINVÄLINEN KULTTUURIYHTEISTYÖ
SUOMALAISILLE TOIMIJOILLE DELEGOIDUT AVUSTUKSET 2024

Myönnetty avustus 35.000 €

KIELI 4.000 €

1. Suomi-Unkari Seura: Uusia unkarilaisia novelleja tutuksi -hanke 4.000 €

KULTTUURI 21.000 €

2. Etelä-Karjalan kulttuuriyhdistys Lyyra: ETNO-festivaali ”Virolainen kansallispuke ja kulttuuri”, 1.000 €
3. Levypallo Oy: Puut Ovat Rukouksia -konserttiteos, 4.000 €
4. Musiikkiyhdistys pro Sommelo: Musiikkijuhla Sommelon kulttuuriyhdistyö Viron kanssa, 4.000€
5. Nouse Inkeri: Rautamuurahaisten sukua -esityksen taltiointi, 4.000 €
6. PerformanceSirkusyhdistys: Góbi Rita Dance Company, 4.000 €
7. Suomen Viron-instituutin säätiö: Inkerin kansan kulttuurista ja historiasta kertovan näyttelyn toteuttaminen Tallinnassa, 4.000 €

KANSALAISJÄRJESTÖT 10.000 €

8. Sukukansojen ystävät: Suomalais-ugrilaisen kulttuuripääkaupungin juhluvuosi, 4.000 €
9. Suomi-Venäjä-seura: Suomalais-ugrilainen kulttuuriyhdistyö Suomen ja Baltian maiden välillä - Esiintyjiä lokakuisten sukukansapäivien tapahtumiin, 4.000 €
10. Vienan reitti: Murhisalon kulttuuripatikoititapahtuma, 2.000 €